

This eChok volume of
Deuteronomy
Volume 1

is Dedicated in honor of

Lilian and Nathan Haber

Dedicated by Amy and Jimmy

יכוין בקריאת ששה פסוקים אלו שהם כנגד ן דמילוי יוד דשם ב"ן להשאיר בו הארה מתוספת נשמה של שבת שעברה

יב ויהי חלף די תקבלון ית
דינא האלין ותטרונו ותעבדון
יתהון ויטר יי אלהיך לך ית
קימא וית חסדא די קיים
לאבהתך: יג וירחמנך
ויברכנך ויסגנך ויברך ולדא
דמערך ואבא דארעך עבירך
וחמרך ומשחך בקרי תורריך
ועדרי ענך על ארעא די קיים
לאבהתך למתן לך: יד בריך
תהי מכל עממיא לא יהי בך
עקר ועקרא ובבעיך:
טו ויעדי יי מנך כל מרעין וכל

יב והיה ׀ עקב תשמעון את המשפטים
האלה ושמרתם ועשיתם אתם ושמר ידוה
אלהיך לך את הברית ואת החסד אשר
נשבע לאבותיך: יג ואהבך וברכך והרבה
ויברך פרי בטנך ופרי אדמתך דגנך
ותירשך ויצהרך שגר אלפיך ועשתרת
צאנך על האדמה אשר נשבע לאבותיך
לתת לך: יד ברוך תהיה מכל העמים
לא יהיה בך עקר ועקרה ובבהמתך:
טו והסיר ידוה ממך כל חלי וכל מדוי

(12) And it will be, if you will heed these judgments and keep them to observe them, that the Lord your God will keep the covenant and the kindness for you, that which He swore to your fathers. (13) And He will love you, and bless you, and multiply you; He will also bless the fruit of your stomach, and the fruit of your earth, your grain, and your wine, and your oil, the offspring from your cattle, and the choice of your flock, in the land which He swore to your fathers to give you. (14) You will be blessed above all the peoples: There will not be male or female barren among you, or among your livestock. (15) And the Lord will remove from you all illness, and all of the evil diseases of Egypt which

RASHI

רש"י

(12) **And it will be, if you will heed** — [עקב lit. heel] *If you will heed the minor commandments which one usually tramples with his heels [i.e., which a person treats as being of minor importance].* — **That the Lord [your God] will keep** — *His promise.* (13) **שגר אלפיך** means the offspring born of your herd which the female casts out (שגר) from its womb. **And the choice of your flock** — *Menachem [ben Seruk] explains this expression as: ועשתרת צאנך — “the strong rams of Bashan,” (Psalms 22:13) the choicest of the flock, similar to, “Ashterot Karnaim” (Genesis 14:5), [“ashterot” being] an expression for “strength.” Onkelos translates it; “and the flocks of your sheep.” Our Rabbis said: Why is their name called “Ashterot?”*

(יב) והיה עקב תשמעון. אם המצות קלות שאדם ד"ש בעקביו תשמעון; ושמר ה' אלהיך לך את הברית וגו'. ושמר לך הבטחתו: (יג) שגר אלפיך. ולדי בקרך שהנקבה משגרת ממעיה; ועשתרת צאנך. מנחם פרש אבירי בשן מבוחר הצאן כמו "בעשתרת קרנים" לשון חזק ואונקלוס תרגם: "ועדרי ענך" ורבותינו אמרו: למה נקרא

מִצְרַיִם הָרְעִים אֲשֶׁר יִדְעַתְּ לֹא יִשְׁיִמּוּ בְּךָ וְנָתַנְם בְּכָל־שְׁנָאֵיךָ: טז וְאֶכְלַתְּ אֶת־כָּל־הָעַמִּים אֲשֶׁר יְדוּהָ אֱלֹהֶיךָ נָתַן לְךָ לֹא־תַחֹס עֵינֶיךָ עֲלֵיהֶם וְלֹא תַעֲבֹד אֶת־אֱלֹהֵיהֶם כִּי־מוֹקֵשׁ הוּא לְךָ: ס יז כִּי תֹאמַר בְּלִבְבְּךָ רַבִּים הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה מִמֶּנִּי אֵיכָה אוֹכֵל לְהוֹרִישָׁם:

מִצְרַיִם הָרְעִים אֲשֶׁר יִדְעַתְּ לֹא יִשְׁיִמּוּ בְּךָ וְנָתַנְם בְּכָל־שְׁנָאֵיךָ: טז וְאֶכְלַתְּ אֶת־כָּל־הָעַמִּים אֲשֶׁר יְדוּהָ אֱלֹהֶיךָ נָתַן לְךָ לֹא־תַחֹס עֵינֶיךָ עֲלֵיהֶם וְלֹא תַעֲבֹד אֶת־אֱלֹהֵיהֶם כִּי־מוֹקֵשׁ הוּא לְךָ: ס יז כִּי תֹאמַר בְּלִבְבְּךָ רַבִּים הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה מִמֶּנִּי אֵיכָה אוֹכֵל לְהוֹרִישָׁם:

you knew, He will not set upon you; but will lay them upon all those who hate you. (16) And you will consume all the peoples which the Lord your God gives you; you will not spare them; nor will you serve their gods, for that will be a snare for you. (17) If you will say in your heart, These nations are more numerous than I; how will I be able to dispossess them?

RASHI

רש"י

Because they enrich (מעשירות) their owners. (Chullin 84b) (14) עקר means "that does not beget children." (17) כי — כי תאמר בלבבך (17) must mean here "if:" Perhaps you will say in your heart, "Because they are many, I shall be unable to dispossess them." Do not say this [but rather] — Do not fear them. — For it is not possible to explain this with one of the [three] other meanings of כי, so that the statement "Do not fear them," (verse 18) will appropriately follow it.

שָׁמַם "עשֶׁתֶּרֶת", שְׁמַעְשִׁירוֹת אֶת בְּעֲלֵיהֶן: (יד) עָקַר. שְׁאִינוּ מוֹלִידִ: (יז) כִּי תֹאמַר בְּלִבְבְּךָ. עַל כְּרַחֲךָ לְשׁוֹן דִּילְמָא הוּא שְׁמָא תֹאמַר בְּלִבְבְּךָ: מִפְּנֵי שְׁהֵם רַבִּים, לֹא אוֹכֵל לְהוֹרִישָׁם! אֵל תֹּאמַר כֵּן לֹא תִירָא מֵהֶם. וְלֹא יִתְכַן לְפָרְשׁוֹ בְּאֶחָד מִשְׁאָר לְשׁוֹנוֹת שֶׁל כִּי שִׁפֵּל עָלָיו שׁוֹב לֹא תִירָא מֵהֶם:

PROPHETS Isaiah 49

נביאים ישעיהו פרק מט

יְד וְתֹאמַר צִיּוֹן עֲזַבְנִי יְדוּהָ וְאֶדְנִי שְׁכַחְנִי: טז הִתְשַׁכַּח אִשָּׁה עוֹלָה מֵרַחֵם בֶּן־בִּטְנָה גַם־אֵלֶּה תִשְׁכַּחְנָה

יְד וְתֹאמַר צִיּוֹן עֲזַבְנִי יְדוּהָ וְאֶדְנִי שְׁכַחְנִי: טז הִתְשַׁכַּח אִשָּׁה עוֹלָה מֵרַחֵם בֶּן־בִּטְנָה גַם־אֵלֶּה תִשְׁכַּחְנָה

עַל כֵּן מַעֲהָא מִתְלִיבָא כְּנִשְׁתָּא דִישְׂרָאֵל וְאִמְרַת אִם לִית קְדְמוּהִי אֲתַנְשְׂאָה דְלִמָּא לֹא מִתְנַשִּׁי לִי יְת דְעַבְדִּית עֲגָל דְדָהַב אִמַר לָהּ נְבִיאָ אִף אֲלִין אֲתַנְשִׁין מִתִּיבָא וְאִמְרָה לָהּ אִם אִית קְדְמוּהִי אֲתַנְשְׂאָה

(14) And Zion said, "The Lord has forsaken me, and the Lord has forgotten me." (15) Shall a woman forget her suckling child, from having mercy on the

RASHI

רש"י

(14) **And Zion said** — *She thought that I had forgotten her.* (15) **Her suckling**

(יד) וְתֹאמַר צִיּוֹן. הִיא הֵיטָה סְבוּרָה שְׁכַחְתִּיהָ: (טז) עַל עוֹלָה. עוֹלָה שְׁלָה: מֵרַחֵם. מִלְרַחֵם: (טז) עַל

דלמא מתנשׁי לי ית דאמרת
 בסיני נעביד ונקבל מיתבי
 ואמר לה מימרי לא ירחקינך:
 טו הא כדעל ידין את צירא
 קדמי שורף לקבלי תדירא:
 יז יוחון בניכי חרבתיך מפגריך
 ומחרבך מניד יגלון: יח זקופי
 ירושלם סחור סחור עינך וחזא
 כל בני עם גלותיך מתכנשין
 ואתן לגויך קים אנא אמר יי ארי כולהון ליה פלבוש דיקר ועובדיהון בגויך כקשוט פלתא: יט ארי
 חרבתיך וצדיותיך וארע מפגרותיך ארי כען תתחקון מיתבי ויתרחקון מסלעמך:

ואנכי לא אשכחך: טו הן על־כפים חקתיך חומתיך
 נגדי תמיד: יז מהרו בניך מהרסיך ומחריביך ממך
 יצאו: יח שאי־סביב עיניך וראי כלם נקבצו
 באו־לך חי־אני נאם־ידוה כי כלם כעדי תלפשי
 ותקשרים כפלה: יט כי חרבתיך ושמתיך וארץ
 הרסתך כי עתה תצרי מיושב ורחקו מבלעיך:

child of her womb? These too shall forget, but I shall not forget you. (16) Behold, on [My] hands have I engraved you; your walls are before Me always. (17) Your sons have hastened; those who destroy you and those who lay you waste shall go forth from you. (18) Lift your eyes around and see, all of them have gathered, have come to you; as I live, says the Lord, that you shall wear all of them as jewelry, and you shall tie them as a bride. (19) For your ruins and your desolate places and your land that has been destroyed, for now you shall be crowded by the inhabitants, and those who would destroy you shall be far away.

RASHI

child — עולל [is similar to] עולה — *her suckling child.* מרחם [means] from having mercy. (16) **On [My] hands** — *It appears to Me as if you are engraved on My hands, always to remember you.* (17) **Your sons**

have hastened — *to return, and because of this, "those who destroy you...."* (18) **They shall be crowded** — *You shall be crowded by the multitude of inhabitants.*

Writings Psalms 7

א תרגומא דאודיתא לדוד די
 שבח קדם יי מטול די אמר
 שירתא על תבירא דשאול בר
 קיש דמין שבט בנימין: ב יי אלהי במימרך סברית פרוק יתי מכל רדפי

כתובים תהלים פרק ז
 ז א שגיון לדוד אשר־שר לידוה על־דברי־כוש
 בן־ימיני: ב ידוה אלהי בך חסיתי הושיעני מכל־
 קיש דמין שבט בנימין: ב יי אלהי במימרך סברית פרוק יתי מכל רדפי

(1) Shiggayon of David, which he sang to the Lord, concerning Cush, a Benjaminite. (2) O Lord my God, in You I have taken refuge; save me from all

RASHI

(1) **Shiggayon of David** — *for the error [mishgeh] of the corner of Shaul's garment that he had cut off.* **Cush** — [I.e., a Negro,]

(א) שגיון לדוד. על שגיון בנה המעיל אשר ברת
 לשאול: כוש. משנה בעז, ואף שאול משנה

who has a different skin [color], just as Shaul was different in his actions.

ופצא יתי: ג דלמא יתבר היך
 אריותא נפשי יפשא ולית
 דיפצי: ד יי אלהי אין עבדית
 שירתא הדא בכונתא בישא
 אין אית טלומא ביד: ה אין
 פרעית לבעיל שלמי ביש
 ודחקית מעיקי מגן: ו יהי רדף

רדפי והצילני: ג פן יטרף כאריה נפשי פרק ואין
 מציל: ד יהוה אלהי אם עשיתי זאת אם יש עול
 בכפי: ה אם גמלתי שולמי רע ואחלצה צוררי
 ריקם: ו ירדף אויב ו נפשי וישג וירמס לארץ חיי
 וכבודי ו לעפר ישכן סלה:

בעל דבבא נפשי וידבק ויכבוש לארעא חיי ויקרי לעפרא ישרי לעלמין:

those who pursue me, and deliver me. (3) Lest he tear my soul like a lion, rending it in pieces, while there is none to save. (4) O Lord my God, if I have done this, if there be iniquity in my hands. (5) If I have requited the one who did evil to me, if I have stripped my foe clean. (6) Let my enemy pursue my soul and overtake it, and trample my life to the ground; let him lay my glory in the dust.

RASHI

(3) **Rending it in pieces** — *this is from the same root as “[And all the people] broke off the golden rings” [Exodus 32:3]. (4) If I have done this* — *that which is explained afterwards: (5) If I have requited the one who did evil to me* — *If I have requited*

him as he deserved. If I have stripped my foe clean — *by cutting the corner of his garment; I did not do this to strip him clean, but rather to show him that he was in my hands.*

רש"י

במעשיו: (ג) פרק. לשון פרקו נזמי הזהב: (ד) אם
 עשיתי זאת. מזה שמפרש אחריו: (ה) אם גמלתי
 שולמי רע. אם גמלתיו בגמולו: ו אחלצה צוררי
 ריקם. בכרות את כנף מעילו אם לחללו ולהעמידו
 ריקם עשיתי אלא להראותו שהיה מטור ביד:

Mishnah Terumot, chapter 3

משנה תרומות פרק ג

(1) If a person gave as *terumah* cucumber, and it was found to be bitter; melon, and it was found to be rotten — it is valid *terumah*, but he must take *terumah* again [as a penalty, for he should have tasted it]. If a person gave as *terumah* a barrel of wine, and it was found to

א התורם קשות ונמצאת מרה, אבטיח ונמצא סרוח,
 תרומה, ויחזור ויתרום. התורם חבית של יין ונמצאת
 של חמץ, אם ידוע שהיתה של חמץ עד שלא תרמה,
 אינה תרומה. אם משתרמה החמיצה, הרי זו תרומה.
 אם ספק, תרומה, ויחזור ויתרום. הראשונה, אינה

be of vinegar: If it was known that it was of vinegar before he gave it as *terumah*, it is not valid *terumah*; if it soured after he gave it as *terumah*, then it is valid *terumah*; if this is in doubt, it is valid *terumah*, but he must take *terumah* again [being in doubt, we adopt

רבנו עובדיה מברטנורא

א התורם וכו'. בשוגג איירי ואפילו הכי יחזור ויתרום דהוי קרוב למוזד משום דהוה ליה (למטעמיה): ונמצאת של
 חומץ וכו'. שהתורם מן החומץ על היין אין תרומתו תרומה דיין וחומץ שני מינים הן: אם ספק. עד שלא תרמה

stringency, however the priest must return the value of the first *terumah*]. The former does not make *meduma* [should the spoiled *terumah* regarding which there is a doubt as to when it spoiled, fall into common produce even of less than a hundred times its quantity, it does not make the whole produce subject to the laws of *terumah*] and [a non-priest who unintentionally eats it] is not liable [to return its value and] an extra one fifth; and similarly

the latter [i.e., if the *terumah* given the second time fell in; since of each it is said that the other is the real *terumah*]. (2) If one of them [the cases in Mishnah 1] fell into common produce, it does not make it *meduma* [i.e., subject to the prohibition of a non-priest eating *terumah*]. If the other one fell into another place, it too, does not make it *meduma*. If they both fell into the same place, [and there is less than one hundred times the amount of both] it becomes *meduma* [however if there is more than one hundred times the amount of the second *terumah* it becomes *meduma*] as the smaller of them [i.e., the amount he separated as the second *terumah*, and the produce may be eaten after he gives to the priest the amount of the two portions that had fallen in]. (3) If partners took *terumah* one after the other: Rabbi Akiva says, the *terumah* of both is valid *terumah* [i.e., half a portion of each is valid *terumah*]. And the Sages say, The *terumah* of the first [only] is valid *terumah*. Rabbi Yose says [explaining the view of the Sages], If the first took *terumah* in the proper amount [i.e., 1/50th, being the amount usually given], the *terumah* of the second is not valid *terumah*; if the first did not take *terumah* in the proper amount, the *terumah* of the second is valid *terumah*. (4) To what does

רבנו עובדיה מברטנורא

החמיצה או לאחר שתרמה החמיצה: **תרומה ויחזור ויתרום**. ונותן שתיקה לכהן וכהן נותן לו דמי הראשונה שהיא גדולה מן השניה שהשניה מתמעטת כפי מה שעולה תרומה הראשונה, ולפי שהכהן הוא המוציא מחבירו ואנן קיימא לן בכל דוכתא המוציא מחבירו עליו הראיה לפיכך אינו לוקח בלא דמים אלא הקטנה וצריך שיתן לו דמי הגדולה שהיא הראשונה: **הראשונה אינה מרמעת בפני עצמה**. אם נפלה לפחות ממאה של חולין אין נעשית מדומע, דשמא אינה תרומה אלא השניה היא תרומה: **וכן השניה**. אינה מדמעת בפני עצמה שמא הראשונה תרומה ולא השניה: **ואין חייבים עליה חומש**. זר שאכל הראשונה לבדה או השניה לבדה אינו משלם חומש כדין שאר אוכלי תרומה בשגגה: **ב מרמעות בקטנה שבשתיקה**. כשיעור השניה שהיא קטנה שבשתיקה ואם יש בחולין מאה כנגד הקטנה אין נעשית מדומע אלא נוטל מן החולין כשיעור אלו השתי תרומות שנפלו בהן ונותנן לכהן והשאר חולין כמו שהיו: **ג תרומת שניהם תרומה**. היינו דתרומת כל אחד מהן חציה תרומה וחציה חולין נמצא כשתרמו שניהם מחמשים סאין זה סאה וזה סאה, שלא קדשה תרומה כי אם חצי סאה בשל זה וחצי סאה בשל כל אחד כפי חלקו: **אם תרם הראשון כשיעור**. אחד מחמשים כשיעור שנתנו חכמים תרומתו תרומה. והלכה כרבי יוסי דלפרושי מלתייהו דחכמים קאתי. ואית דמפרשי אם תרם הראשון כשיעור מה שתרם חבירו אחר כך תרומתו תרומה, דחזינן דהוה ניהא ליה להאיך בתראה במה שתרם הראשון, שהרי היתה דעתו מסכמא עמו בשיעור התרומה. ופירוש ראשון נראה בעיני עיקר: **ד במה דברים אמורים**. הא דפליג ר' עקיבא לעיל ואמר תרומת שניהם תרומה: **בשלא דבר**.

מדמעת בפני עצמה, ואין חייבין עליה חמש. וכן השניה: **ב נפלה אחת מהן לתוך החלין, אינה מדמעתן**. נפלה שניה למקום אחר, אינה מדמעתן. נפלו שתיקהן למקום אחד, מדמעות כקטנה שבשתיקהן: **ג השתפין שתרומו זה אחר זה, רבי עקיבא אומר, תרומת שניהם תרומה**. וחכמים אומרים, תרומת הראשון, תרומה. רבי יוסי אומר, אם תרם הראשון כשיעור, אין תרומת השני תרומה. ואם לא תרם הראשון כשיעור, תרומת השני, תרומה: **ד במה**

this [the case in Mishnah 3, where Rabbi Akiva maintains that the *terumah* of both are valid] refer? When he [the first partner] did not speak [i.e., ask permission of the other]. But if he [one partner] authorized a member of his household, or his slave, or his maidservant [and most certainly his partner] to give *terumah*, it is valid *terumah*. If he cancelled [the authorization]; if he cancelled before [the agent] gave *terumah*, his *terumah* is not valid; if he cancelled after [the agent] gave *terumah*, his *terumah* is valid *terumah*. Workers have no authority to give *terumah*,

except for the treaders [who may give *terumah*], for they [the owners who are *ammey ha-arets*, i.e., ignorant in the laws of purity, may] make the wine-press impure immediately [therefore, the owners assume, and certainly give permission for the treaders to set apart *terumah* for him. (5) If a person says, “The *terumah* of this heap is within it,” [or,] “its tithes are within it,” [or] “its *terumat ma'aser* is within it” [without physically setting them aside, or designating a specific area]: Rabbi Shimon says, He called the name [of the *terumah* and *ma'aserot*, thereby making a commitment and cannot set aside *terumah* from another heap]. But the Sages say, [There is no calling of the name] until he says, “in its north,” or “in its south [its designation must be more definite].” Rabbi Elezer Chisma says, If a person says, “The *terumah* of the heap, from it, is upon it,” he has called the name [agreeing with Rabbi Shimon]. Rabbi Eliezer ben Yaakov says, [If a person says,] “The tenth part of these tithes consists of the *terumaht ma'aser* for it,” he has called the name [differing with Rabbi Shimon in that he insists that the first tithes must be designated or separated before *terumat ma'aser can be given*]. (6) If a person

רבנו עובדיה מברסגורא

שלא נטל רשות מחבירו לתרום אלא תרום מדעתו: אבל הרשה. שנתן בעל הבית רשות לתרום, תרומתו תרומה: ביטל. אם לאחר שמינה שליח לתרום ביטל שליחותו, לאחר שהלך השליח מלפניו: חוץ כו'. בעלים עמי הארץ שהשכירו פועלים חברים, כדי להפריש תרומה בטהרה רשאים לתרום עד שלא יגעו בו הבעלים עמי הארץ ויטמאו את התרומה: מפני שהן מטמאין את הגת. שהבעלים עמי הארץ מיד כשהתחילו הדורכים לדרוך והלכו בגת שתי וערב אינם נזהרים יותר מליגע בגת ומטמאין אותה לפי שהם חושבים שמיד כשהתחילו לדרוך הפרישו החברים תרומה גדולה, הלכך מפרישים החברים הדורכים, מן היין, כדי שיעור תרומה הצריכה לכל הגת מיד כשהלכו בה שתי וערב, שאם יבואו הבעלים ויטמאו הגת קודם שיגמרו יש להן יין מוזמן להפריש על הכל בטהרה: ה קרא שם. וצריך לתרום ולעשר מתוכו ואינו יכול להפריש עליו ממקום אחר. ואף על גב דרחמנא קרייה לתרומה ראשית ובעינן שיהיו שיריה ניכרים, כיון דאמר בתוכו משמע באמצע הכרי תהא התרומה והא איכא טביבי שהם שיריה ניכרים: עד שיאמר בצפוננו או בדרומו: אף על גב דבתוכו משמע באמצעותו, לא הוי מקום מסוים, והרי הוא כאילו לא אמר כלום עד שיאמר בצפוננו או בדרומו. וכן הלכה: תרומת הכרי ממנו עליו קרא שם. דלא בעינן שיריה ניכרים: עישור מעשר זה וכו'. רבי אלעזר בן יעקב פליג אר' שמעון דאמר תרומת מעשר זה בתוך הכרי קרא שם וקאמר דתרומת מעשר זה בתוכו קודם שהופרש המעשר לא קרא שם, אבל לאחר שהופרש המעשר אם אמר תרומת מעשר עליו קרא. ולית הלכתא כחד מינייהו אלא כחכמים בלבד: ו שנאמר מלאתך ודמעך לא תאחר. הכי קאמר, אף על פי שהוא עובר

[takes] *terumah* before the firstfruits, *ma'aser rishon* [before] *terumah*, *ma'aser sheini* [before *ma'aser*] *rishon*, even though he transgresses a prohibition, what he has done is done, as it is said [referring to the prohibition], “You shall not delay [to offer] from your abundance and from your liquors” (Exodus 22:28). (7) From where do we learn that firstfruits precede *terumah*, for one is called “*terumah*” and “first,” and the other is called “*terumah*” and “first” [since both are referred to as *terumah* and “first,” how do I know which precedes the other]? But firstfruits have precedence, for they are first before all [the word *bikurim* implies first from all], and *terumah* [precedes *ma'aser*]

rishon, for it [*terumah*] is [called] the first; and *ma'aser rishon* [precedes *ma'aser*] *sheini*, for it contains [*terumat ma'aser*, and *terumah* is called] the first. (8) If a person intends to say, “*terumah*,” but said, “tithes;” [if he meant to say] “tithes,” but said “*terumah*,” “a burnt-offering,” but said, “a peace-offering;” “a peace-offering,” but said, “a burnt-offering;” “that I will not enter this house,” but said, “that one;” “that I will not derive benefit from this person,” but said, “that person” — he has not said anything, unless his mouth and his mind are consistent. (9) The *terumah* of the non-Jew and of the Kuti is valid *terumah*, their tithes are valid tithes, and their dedication of property to the Temple is a valid dedication. Rabbi Yehudah says, *Kerem reva'i* [see Leviticus 19:23] does not apply to the non-Jew. And the Sages say, It does apply to him. The *terumah* of the non-Jew renders [produce into which it falls] *meduma* and is liable to [the fine of] one fifth [if eaten, providing there is less than one hundred times the quantity of the *terumah* that fell in]; but Rabbi Shimon exempts [from the fine of one fifth].

רבנו עובדיה מברטנורא

בלא תעשה, שנאמר מלאתך ודמעך לא תאחר, אף על פי כן מה שעשה עשוי, מלאתך אלו הבכורים שמתמלאים בבכור, ודמעך זו תרומה ומעשר ראשון נמי יש בו תרומת מעשר. לא תאחר, לא תשנה הסדר: ז זה קרוי תרומה וראשית. בכורים קרויין תרומה דאמר מר ותרומת ידך (דברים יב) אלו בכורים דכתיב בהו (שם כו) ולקח הכהן הטנא מידך, וקרויין ראשית, ראשית בכורי אדמתך (שמות כג). תרומה קרוי תרומה, את משמרת תרומותי (במדבר יח), וקרוי ראשית דגגך (דברים יח): בכורים שהן בכורים לכל. לשון בכורים דריש, לכך קרינהו רחמנא בכורים. אי נמי משום דכתיב בפרשת כי תשא עד שלא נצטוו על התרומות: שיש בו ראשית. דבמעשר ראשון יש בו תרומת מעשר, והתרומה קרוי ראשית. לפיכך דין הוא שיקדים ראשון לשני: ח עד שיהיו פיו ולבו שוין. דכתיב (שם כג) מוצא שפתיך תשמור וכתיב (שמות לד) כל נדיב לב, הא כיצד, בעינין גומר בלבו ומוציא בשפתי: ט העכו"ם והכותי תרומתן תרומה. אם הפרישו תרומה מן התבואה שלהן אבל אם תרם העכו"ם משל ישראל בשליחות אין תרומתו תרומה כדדרשינן מ"כ תרימו גם אתם (במדבר יח) מזה אתם בני ברית אף שלוחכם בני ברית: ו חכמים אומרים יש לו. והלכה כחכמים: תרומת הנכרי מדמעת: אם נפלה לפחות ממאה נעשה הכל מדומע ואטור לזרים: ו חייבין עליה חומש. זר שאכלה בשגגה משלם קרן וחומש: ור' שמעון פוטר. מחומש אבל מודה הוא דמדמעת, ואין הלכה כר' שמעון:

Gemara Berakhot 54b

גמרא ברכות דף נד:

Rav Yehudah said in the name of Rav: There are four [classes of people] who have to offer thanksgiving: Those who have crossed the sea, those who have traversed the wilderness, one who has recovered from an illness, and a prisoner who has been set free. From where do we know this of those who cross the sea? — Because it is written [Psalms, 107], “They that go down to the sea in ships ... these saw the works of the Lord ... He raised the stormy wind ... they mounted up to heaven, they went down to the deeps ... they reeled to and fro and staggered like a drunken man ... they cried unto the Lord in their trouble, and He brought them out of their distress. He made the storm a calm ... then were they glad because they were quiet ... Let them give thanks unto the Lord for His mercy, and for His wonderful works to the children of men.” From where do we know for those who traverse the wilderness? — Because it is written: “They wandered in the wilderness in a desert way; they found no city of habitation ... Then they cried unto the Lord ... and He led them by a straight way ... Let them give thanks unto the Lord for His mercy.” From where do we know for one who recovers from an illness? — Because it is written: “Crazed because of the way of their transgression and afflicted because of their iniquities, their soul abhorred all manner of food ... They cried unto the Lord in their trouble. He sent His word unto them... Let them give thanks unto the Lord for His mercy.” From where do we know for a prisoner who was set free? — Because it is written: (ibid 10-15) “Such as sat in darkness and in the shadow of death ... Because they rebelled against the words of God... Therefore He humbled their heart with travail ... They cried unto the Lord in their trouble ... He brought them out of darkness and the shadow of death ... Let them give thanks unto the Lord for His mercy.” What blessing should he say? Rav Yehudah said: Blessed is He who bestows loving kindness. Abaye said: And he must utter his thanksgiving in the presence of ten as it is written: (ibid. 32) “Let them exalt Him in the assembly of the people.” Mar Zutra said: And two of them must be Rabbis as it says, (ibid.) “And praise Him in the seat of the elders.” Rav Ashi asked: Then all of them should be Rabbis? [The Gemara replies,] is it written, “In the assembly of elders?” It is written “In the assembly of the people!” Let us then say, in the presence of ten ordinary people and two Rabbis [in addition]? — This remains a

אמר רב יהודה אמר רב: ארבעה צריכים להודות: יורדי הים, הולכי מדברות ומי שהיה חולה ונתרפא ומי שהיה חבוש בבית האסורים ויצא. יורדי הים מנגלן דכתיב (תהלים קו) ירדי הים באניות וגומר המה ראו מעשי ה'. ואומר: ויעמד רוח סערה יעלו שמים ירדו תהומות. ואומר: תהוהו ויגעו כשכור. ואומר: ויצעקו אל ה' בצר להם וממצוקותיהם יוציאם. ואומר: יקם סערה לדממה. ואומר וישמחו כי ישתקו. ואומר: יודו לה' חסדו ונפלאותיו לבני אדם. הולכי מדברות מנגלן, דכתיב: תעו במדבר בשימון דרך עיר מושב לא מצאו ויצעקו אל ה' ויריכם בדרך ישרה יודו לה' חסדו. מי שהלה ונתרפא, דכתיב: אוילים מדרך פשעם ומעונותיהם יתענו כל אכל תתעב נפשם וגו' ויצעקו אל ה' בצר להם וגומר. שלח דברו וירפאם וגומר. יודו לה' חסדו. מי שהיה חבוש בבית האסורים מנגלן דכתיב: ישבי חשך וצלמות כי המרו אמרי אל וגומר. ואומר: ויכנע בעמל לבם וגומר. ואומר: ויצעקו אל ה' בצר להם. ואומר יוציאם מחשך וצלמות וגומר. ואומר: יודו לה' חסדו. מאי מברך אמר רב יהודה: ברוך גומל חסדים טובים. אביי אמר וצריך לאודו קמי עשרה, דכתיב וירוממוהו בקהל עם וגומר. מר זוטרא אמר ותרין מגייהו רבנן שנאמר ובמושב יקנים יהללוהו. מתקיף לה רב אשי ואימא כולהו רבנן מי כתיב: בקהל יקנים בקהל עם, כתיב ואימא בי עשרה שאר עמא ותרין רבנן קשיא. רב

difficulty. Rav Yehudah was ill and recovered. Rav Chana of Bagdad and other Rabbis went to visit him. They said to him: Blessed be the All Merciful Who has given you back to us and has not given you to dust.

He said to them: You have absolved me from

the obligation of giving thanks. But did not Abaye say, that he must utter his thanksgiving in the presence of ten! There were ten present. But he did not utter the thanksgiving?— There was no need, since he answered amen after them.

זוהר ואתחנן דף רס"ו ע"א.

תא חזי מסטרא דהאי שפחה נפקי כמה נרדיני מהירין מקטרגין לקבלהו דישראל ולקטרגא לון. וקדשא בריד הוא עביר להו לישראל נטירו כאבא דבעי לנטרא לברה מן בלא. אמר קדשא בריד הוא לישראל כמה מקטרגין ומינין לקבלוכו אשתדלו בפולחני ואנא אהא נטיר לכו לבר. ואתון תהוון ומינין בכתיוכון מלגו ומינין בערסיכון ואנא אהא נטיר לכו לבר וסוחרני ערסיכו. ותא חזי בשעתא דאנון ומינין בישין קריבין לפתחא דבר נש וקפן רישא ומסתכלן בשמא קדישא דאתחזי בר דאיהו שדי דמתעטר בעטרוי שמא דא שליט על בלהו מנה דחליו וערקון ולא קרבין לפתחא דברנש. אמר לה רבי יצחק אי הכי ירשם בר נש שמא דא בפתחא דביתא ולא יתיר אמאי כל פרשתא. אמר לה שפיר הוא דהא שמא דא לא אתעטר אלא באנון אתון בלהו רשימין ברשימא דמלכא וכד אכתב כל פרשתא כדון שמא דא מתעטר בעטרוי ונפיק מלכא בכל חילוי בלהו רשימין ברשימא דמלכא כדון דחליו וערקון מקמה. תא חזי והיה שמא קדישא מתתא לעלא ועל דא שרי אתרשים מלכא לקבלי שמא דא והי"ה מלגו שדי מלכא למהו נטיר בר נש מכל סטרין מלגאו ומלכא. אמר רבי אבא כמה חילין קדישין ומינין בההיא שעתא דאנח בר נש מוזהר לתרעה בלהו מכרוי ואמרי (תהלים קיח) זה השער לח' וגו'. וזכאה חולקיהון דישראל כדון אשתמודען ישראל דאנון בני מלכא קדישא דהא בלהו אתרשימו מנה. אתרשימו בגופיהו ברשימא קדישא אתרשימו בלבושיהו בעטופיהו דמצוה. אתרשימו ברישיהו בכתיו בכתיו בשמא דמאריהון. אתרשימו בידיהו ברצועי דקדשה. אתרשימו במסאניהו במסאנא דמצוה. אתרשימו לבר בזריעה בחצדא. אתרשימו בכתיהון במוזהר דפתחא בכלא רשימין דאנון בני מלכא עלאה וזכאה חולקיהון:

Yosef Le-Chok

Ethical Teaching:

Sefer Chasidim, Chapter 159

“Wisdom has built her house; she has hewn out her seven pillars.” (Proverbs 9:1) The following are seven verses in Scripture that mention wisdom and fear of God, namely:

“And the spirit of the Lord will rest upon him, the spirit of wisdom and understanding

the spirit of counsel and strength, the spirit of knowledge and the fear of the Lord;” (Isaiah 11:2) “The steadfastness of your times and the strength of your salvation will be wisdom and knowledge, and the fear of the Lord, which is His treasure;” (ibid., 33:6) “The fear of the Lord

יוסף לחוק

מוסר

ספר חסידים סימן קנט

(משלי ט) חכמות בנתה ביתה חצבה עמודיה שבעה. אלו שבעה פסוקים שבמקרא שיש בהם חכמה ויראה. ואלו הן: ונחה עליו רוח ה' רוח חכמה ובינה רוח עצה וגבורה רוח דעת ויראת ה'. והיה אמונת עתיך חסן ישועת

is the beginning of wisdom;” (Psalms 111:10) “Indeed, the fear of the Lord — that is wisdom;” (Job 28:28) “The fear of the Lord is the beginning of knowledge, but fools scorn admonition;” (Proverbs 1:7) “The beginning of wisdom is the fear of the Lord, and the knowledge of holy ones is understanding;” (ibid., 9:10) “The fear of the Lord is the admonition of wisdom, and before honor comes humility.” (ibid., 15:33) Thus Scripture mentions wisdom and the fear of God in seven verses, corresponding to seven things which are detrimental to the soul and draw it to sin, as it says: “There are six things that the Lord loathes, and seven which are an abomination to Him.” (ibid., 6:16) [And they correspond to seven things, and] they are; sight, hearing, speech, the movement of one's hands, the maneuvering of his feet, lying with women, and a heart that devises evil. And corresponding to seven movements in man; the setting of one's foot, the movements of his hands and legs, kneeling, sitting and lying in four directions; i.e., on [his] two sides, on his back, and on his front. Another explanation; corresponding to the seven organs of the body; the eyes; the ears; the mouth which emits speech; and the throat which swallows food and drink; the arms; the legs; and the sexual organ. These are referred to by “she has hewn her seven pillars” “she has built her house”— [she, referring to the heart,] all of them are dependent on the heart, which directs wisdom to restrain and control his spirit through the fear of God. Corresponding, to the seven sins mentioned above, which the heart drives a person to, are seven categories [of those] who receive the face of God's Presence.

Practical Law:

Rambam, Laws of Blessings, Chapter 1

(1) It is a positive commandment of the Torah to recite a blessing after one eats, as it says, “And you will eat and be satisfied and bless the Lord your God.” (Deuteronomy 8:10) One is not obligated to do so by Torah law, unless he is full, as it says, “eat and be satisfied and bless.” However, the Sages instituted that even if one ate only an amount the size

חַכְמַת יְדַעַת יְרָאת ה' הִיא אוֹצְרוֹ. רֵאשִׁית חַכְמָה יְרָאת ה' וְגו'. הֵן יְרָאת ה' הִיא חַכְמָה וְגו'. יְרָאת ה' רֵאשִׁית דַּעַת חַכְמָה וּמוֹסָר אֲוִילִים בְּזוֹ. תַחֲלַת חַכְמָה יְרָאת ה' וְדַעַת קְדוּשִׁים בִּינָה. יְרָאת ה' מוֹסָר חַכְמָה וְלִפְנֵי כְבוֹד עֲנוּהָ. הֲרִי שְׁבַעָה חַכְמָה וְיְרָאת ה' בְּשִׁבְעָה פְּסוּקִים כְּנֶגֶד שְׁבַעָה דְבָרִים שֶׁהֵם רְעוּת לְנִשְׁמָה וּמוֹשָׁכִים אוֹתָהּ לְחֻטָּאִים שְׁנַאֲמַר (שם ז) שֶׁשׁ הִנָּה שְׁנָא ה' וְשִׁבַע תּוֹעֵבֹת נַפְשׁוֹ: רֵאשִׁית, שְׁמִיעָה, דְּבוּר, מַעֲשֵׂה יָדַיִם וְהוֹרֵף רַגְלָיִם וְשִׁכִּיבַת נָשִׁים וְלֵב חוֹרֵשׁ רָעָה. וְשִׁבְעָה בְּאָדָם: עֲמִידַת הָרֶגֶל, כְּפִית יָדַיִם וְרַגְלָיִם וְעַל בְּרָכִים וְיִשְׁבִּיבָה וְשִׁכִּיבָה עַל אַרְבַּע רוּחוֹת עַל שְׁנֵי צַדִּיִם וְעַל הַקְּדָקֵד וְעַל הַפְּנִים. דְּבַר אַחַר שְׁבַעָה אֲבָרִים: עֵינַיִם, אָזְנוֹיִם, פֶּה לְהוֹצִיא דְבוּר וְגֵרוֹן לְהַכְנִיֵס מֵאֲכָל וּמִשְׁתָּהּ. יָדַיִם וְרַגְלָיִם וְעֵרוֹהָ, אֵלּוּ חֻצְבָה עֲמוּדֶיהָ שְׁבַעָה. בְּנִתָהּ בֵּיתָהּ שֶׁכֶּלֶם תְּלוּיִים בְּבֵית הַלֵּב הַמְּנַהֵיג חֻכְמוֹת לְמַנֵּעַ וְלַעֲצֹר רוּחוֹ בְּיְרָאת ה'. וְעַל שְׁבַע עֲבָרוֹת שֶׁכְּתַבְתִּי שֶׁהַלֵּב מְנַהֵיגם עֲלֵיהֶם כְּנֶגְדָם שְׁבַעָה כְּתוּת מְקַבְּלוֹת פְּנֵי שְׁכִינָה:

הלכה

הרמב"ם הלכות ברכות פרק א

א מִצְוַת עֲשֵׂה מִן הַתּוֹרָה לְבָרֵךְ אַחַר אֲכִילַת מִזֵּון שְׁנַאֲמַר (דְּבָרִים ח) וְאָכַלְתָּ וְשִׁבַּעְתָּ וּבֵרַכְתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ. וְאֵינּוּ חַיֵּב מִן הַתּוֹרָה אֲלֵא אִם כֵּן שִׁבַע שְׁנַאֲמַר וְאָכַלְתָּ וְשִׁבַּעְתָּ וּבֵרַכְתָּ. וּמִדְּבָרֵי סוֹפְרִים אָכַל אֶפְלוֹ כּוֹזֵית מְבָרֵךְ אַחֲרָיו.

of an olive, he must recite the blessing afterwards. (2) Our Sages also instituted, that one must recite a blessing before and after enjoying any food. Even if he intended to eat or drink only a minute amount, he must say a blessing, then afterwards he may enjoy it. Similarly, if one smelled something that has a nice aroma, he must say a blessing, and then, may enjoy it. Whoever enjoys something without reciting a blessing [is similar to one who] makes personal use of sacred property. Our Sages also instituted to recite a blessing after anything that one eats or drinks, provided that he drinks a minimum of a *revi'it* or eats food the size of an olive.

One who merely tastes, need not recite a blessing neither before nor after, unless it amounts to a *revi'it*. (3) Just as one says a blessing for pleasures, so too, one says a blessing for every commandment before its performance. The Sages instituted many blessings — in the nature of praise, thanks and requests, so as to remember the Creator constantly, even when one has not had any enjoyment, or performed any commandment.

ב ומדברי סופרים לברך על כל מאכל תחלה ואחר כך יהנה ממנו. ואפלו נתבון בן לאכל או לשתות כל שהוא מברך ואחר כך יהנה. וכן אם הריח ריח טוב מברך ואחר כך יהנה ממנו. וכל הנהנה בלא ברכה מעל. וכן מדברי סופרים לברך על כל מה שיאכל וכל מה שישתה. והוא שישתה רביעית והוא שיאכל כזית ומטעמת אינה צריכה ברכה לא לפנייה ולא לאחריה עד רביעית: ג וכשם שמברכין על ההנייה כך מברכין על כל מצוה ומצוה ואחר כך יעשה אותה וברכות רבות תקנו חכמים דרך שבח והודיה ודרך בקשה בדי לזכר את הבורא תמיד אף על פי שלא נהנה ולא עשה מצוה:

EIKEV FOR MONDAY TORAH

עקב ליום שני תורה

יכוין בקריאת ארבעה פסוקים אלו שהם כנגד ד' דמילוי יוד דשם ב"ן להשאר בו הארה מתוספת הרוח משבת שעברה

יח לא תדחל מנהון מדבר
תדבר ית די עבד יי אלהיך
לפרעה ולכל מצרים:
יט נסין רברבין די חוזה
עינך ואתיא ומופתיא וידא
תקפתא ודרעא מרממא די

יח לא תירא מהם זכר תזכר את אשר-
עשה ידוה אלהיך לפרעה ולכל מצרים:
יט המסת הגדלת אשר-ראו עיניך והאתת
והמפתים והיד החזקה והזרע הנטויה

(18) Do not fear them, but you will remember well that which the Lord your God did to Pharaoh, and to all of Egypt. (19) The great trials which your eyes saw, and the signs, and the wonders, and the mighty hand, and the outstretched arm, with which the Lord your God brought you out; so will the Lord

RASHI

(19) המסת — means — *The trials. And the signs — for example, "and it became a snake," (Exodus 4:3) "It will become blood on the dry land." (ibid., verse 9) And the wonders — the wondrous plagues. And the mighty hand — this is the pestilence.*

רש"י

(יט) המסת. נסיונות: והאתת. כגון "וידי לנהש והיו לדם בבישת": והמפתים. המכות המפלאות: והיד החזקה. זה הדבר: